

Силабус
освітньої компоненти
Спеціальна педагогіка
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Дошкільна освіта та логопедія»
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Викладач (і)	Федоренко Світлана Володимирівна, докторка педагогічних наук, професорка кафедри прикладної психології та логопедії Самойленко Інна Олександрівна, старша викладачка кафедри прикладної психології та логопедії
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/fedorenko-svitlana-volodymyrivna/ https://bdpu.org.ua/teachers/samojlenko-inna-oleksandrivna/
Контактний тел.	+380 63 380 2416 +380 66 616 3432
Е-mail викладача:	sv_fedorenko@bdpu.org.ua inna.sechina93@gmail.com
Графік консультацій	п'ятниця: 09.00-12.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

для денної форми навчання

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4/120	20	20	80	екзамен

для заочної форми навчання

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4/120	8	6	106	екзамен

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: особи з особливими освітніми потребами, інклюзивна освіта, сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, психокрекційна педагогіка, первазивні порушення, логопедагогіка.

Мета та предмет курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» є озброєння здобувачів вищої освіти знаннями з теорії спеціального навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в спеціальних закладах, практична підготовка здобувачів вищої освіти до виконання професійних обов'язків в спеціальній школі або закладі дошкільної освіти.

Предметом даної дисципліни є дослідження історичних та педагогічних аспектів спеціальної педагогіки, вивчення підходів держави та суспільства до організації спеціальної освіти дітей з особливими освітніми потребами. Курс надає комплексні знання, охоплюючи як теоретичні, так і практичні аспекти спеціальної освіти, розвиває професійні навички, сприяє практичному оволодінню основними педагогічними категоріями та поняттями в галузі спеціальної педагогіки.

Компетентності та програмні результати навчання:

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

КС-21. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

КС-22. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

КС-24. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

КС-28. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-24. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПР-25. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПР-27. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

ПР-28. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

ПР-30. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

ПР-31. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПР-33. Застосовувати у професійній діяльності знання про основні механізми спрямованої соціалізації людини, навчання та виховання, закономірності та особливості розвитку моторики, мови в онто- та дизонтогенезі задля забезпечення ефективної корекційної роботи з особами з особливими освітніми потребами.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Спеціальна педагогіка як галузь наукового знання

Тема 1.1. Предмет, завдання спеціальної педагогіки

Об'єкт, предмет, мета й завдання спеціальної педагогіки. Категоріально-понятійний апарат спеціальної педагогіки. Галузі спеціальної педагогіки. Зв'язок спеціальної педагогіки з іншими науками. Методологічні й теоретичні основи спеціальної педагогіки.

Тема 1.2. Принципи спеціальної педагогіки. Методи дослідження у спеціальній педагогіці.

Тема 1.3. Історичні аспекти розвитку спеціальної педагогіки

Історичні аспекти розвитку спеціальної педагогіки в країнах Європи, Азії, Америки. Історія становлення спеціальної освіти в Україні. Сучасний стан розвитку спеціальної освіти в Україні. Впровадження інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами як вимога часу.

Змістовий модуль 2. Сурдопедагогіка

Тема 2.1. Загальні основи сурдопедагогіки

Предмет, завдання сурдопедагогіки. Зв'язок сурдопедагогіки з іншими науками. Історія розвитку поглядів на виховання та навчання дітей з порушеннями слуху. Вплив зниження слуху на загальний розвиток дітей. Педагогічна класифікація дітей з порушеннями слухової функції. Особливості розвитку осіб з порушеннями слухової функції.

Тема 2.2. Основи сурдодидактики.

Спеціальна освіта дітей з порушеннями слуху. Білінгвістичний підхід у сурдопедагогіці. Педагогічна система навчання дітей з порушеннями слуху на основі словесного мовлення. Верботональна система навчання дітей, що не чуять. Засоби компенсації порушеного слуху. Спеціальні технічні засоби для дітей з порушеннями слуху. Професійна освіта й соціальна адаптація осіб з порушеним слухом. Кохлеарна імплантація в реабілітації осіб з порушенням слуху. Теорія та практика виховання дітей з порушеннями слухової функції.

Змістовий модуль 3. Тифлопедагогіка

Тема 3.1. Загальні питання тифлопедагогіки

Тифлопедагогіка як наука: об'єкт, предмет та завдання тифлопедагогіки. З історії тифлопедагогіки. Зв'язок тифлопедагогіки з іншими науками. Ступені порушення зору; причиний наслідки порушень зору. Організація допомоги дітям з порушеним зором в Україні. Допомога у системі охорони здоров'я, системи соціального захисту, в системі освіти.

Тема 3.2. Основи тифлодидактики

Особливості розвитку осіб з порушеннями зорової функції. Процес, принципи та методи навчання в школах для дітей з порушеним зором. Підручники та засоби навчання дітей з порушеним зором. Тифлотехнічні засоби компенсації порушених функцій зорового аналізатора. Виховання дітей з порушеним зором. Професійне навчання, профорієнтація, професійна освіта й трудова діяльність осіб з порушеним зором.

Змістовий модуль 4. Корекційна психопедагогіка

Тема 4.1. Загальні основи корекційної психопедагогіки

Предмет, завдання та принципи, методи корекційної психопедагогіки. Завдання спеціального дошкільного виховання та система спеціальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Теорія освіти та навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Особливості фізичного та психічного розвитку дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Затримка психічного розвитку як педагогічна проблема (труднощі у навчанні). Загальна характеристика осіб із труднощами у навчанні. Форми затримки психічного розвитку у дітей. Особливості психічного розвитку дітей, які мають труднощі у навчанні. Особливості корекційно-компенсаторної роботи з дітьми, які мають труднощі у навчанні.

Тема 4.2. Система навчально-виховних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Освітньо-виховні заклади для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Корекційно-виховна спрямованість педагогічного процесу у спеціальній школі для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Своєрідність процесу навчання, принципи, зміст, методи навчання та форми організації навчально-виховної і корекційної роботи у спеціальній школі для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Трудове виховання та професійно-трудова підготовка, фізичне та естетичне виховання учнів спеціальної школи для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Змістовий модуль 5. Ортопедагогіка

Тема 5.1. Спеціальна освіта осіб з порушеннями опорно-рухового апарату

Загальна характеристика порушень опорно-рухового апарату. Історія ортопедагогіки. Визначення, причини, рухові та мовленнєві порушення при дитячому церебральному паралічі. Системний підхід до корекційно-педагогічної роботи при порушеннях опорно-рухового апарату. Профорієнтація дітей при порушеннях опорно-рухового апарату.

Тема 5.2. Спеціальна освіта осіб з гіперкінетичними розладами

Загальна характеристика осіб з гіперкінетичними розладами. Визначення, причини, рухові та мовленнєві порушення при гіперкінетичних розладах. Профорієнтація осіб з гіперкінетичними розладами.

Змістовий модуль 6. Аутологія.

Тема 6.1. Загальна характеристика осіб з первазивними порушеннями.

Аутологія: визначення, предмет, об'єкт, мета, завдання, актуальні проблеми. Аутологія як міждисциплінарна галузь наукового знання і практики: внутрішньосистемні і міжсистемні зв'язки з іншими науками. Історія вивчення аутизму як самостійного порушення розвитку. Внесок українських вчених-дефектологів у світовий науковий простір дослідження проблеми РАС. Причини, мозкові механізми РАС: генетичні зміни, соціальні умови, порушення нейропсихологічних систем як фундаментальні причини аутичного розладу. Класифікація розладів аутистичного спектра.

Тема 6.2. Стратегії і тактики допомоги дітям з РАС.

Клінічні прояви аутизму, ознаки та симптоми порушення розвитку. Механізми порушення розвитку за аутичним типом. Скринінгові дослідження розладів за аутичним типом. Інтенсифікація корекції розвитку дітей з РАС як психолого-педагогічна проблема. Стратегії і тактики допомоги дітям з РАС. Сучасні підходи до корекції порушень аутичного спектра. Психолого-педагогічна корекція розладів аутичного спектра.

Змістовий модуль 7. Логопедагогіка

Тема 7.1. Спеціальна освіта дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Загальна характеристика порушень мовлення Психолого-педагогічна характеристика дітей з мовленнєвими порушеннями. Основні види логопедичної допомоги дітям, які мають мовленнєві порушення. Спеціальні школи та заклади дошкільної освіти для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Тема 7.2. Спеціальна освіта осіб зі складними і множинними порушеннями розвитку.

Поняття про складне порушення розвитку. Характеристика складних і множинних порушень розвитку. Психолого-педагогічна характеристика та класифікація осіб зі складними і множинними порушеннями розвитку. Завдання психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини зі складним порушеннями. Шляхи й способи організації спеціальної освіти для осіб зі складними порушеннями в розвитку.

Методи навчання:

Словесні методи: Форуми та групові дискусії, бесіди та обговорення.

Наочні методи: Лекція з використанням мультимедійної презентації, відео лекції, таблиці та анімації.

Практичні методи: Ігрове проєктування, ділові та рольові ігри, дослідження конкретних ситуацій (Case method), мозковий штурм.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

- **Безпека.** У разі ракетних ударів або інших надзвичайних ситуацій, первинним є ваша безпека. Якщо під час заняття оголошують повітряну тривогу, заняття буде негайно призупинено, і ми домовляємось із вами про його перенесення на інший час або про асинхронну роботу. Намагайтеся дотримуватися всіх інструкцій з безпеки, і як тільки можливо, повідомте про ваш стан та можливість продовжити навчання.

- **Відвідування занять.** Присутність на всіх заняттях (лекції та семінарські заняття), підсумковому модульному контролі є обов'язковим з метою поточного та підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з усіх тем навчальної дисципліни) за результатами аудиторних занять, самостійної та індивідуальної роботи (окрім випадків з поважної причини).

- **Дедлайн та відпрацювання пропусків.** Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком індивідуальних консультацій викладача. Здобувачам, які пропустили заняття з вагомих причин, може бути надана можливість доопрацювати пропущений матеріал через додаткові консультації, домашні завдання або інші методи, визначені викладачем. Дедлайн встановлюється викладачем та повідомляється здобувачам вищої освіти заздалегідь до їх виконання. Здобувачі несуть відповідальність за своєчасне відправлення завдань та проєктів.

Академічна доброчесність, використання генеративного штучного інтелекту та професійна етика

У межах вивчення ОК «Спеціальна педагогіка» здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, професійної етики та відповідального використання цифрових інструментів. Усі письмові роботи, виконані під час проходження курсу, підлягають перевірці на наявність текстових запозичень та використання генеративного штучного інтелекту за допомогою онлайн-сервісів **Textovod Unique** (<https://textovod.com/unique>) та **DetectGPT**.

Використання генеративного штучного інтелекту (ГШІ) у цьому курсі регулюється **Політикою використання ШІ в освітньому процесі БДПУ** (Наказ № 39 від 18.09.2025, рішення Вченої ради від 11.09.2025). Загальні положення та рекомендації щодо застосування штучного інтелекту в освітньому процесі університету доступні за посиланням: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17184253>.

У межах курсу дозволяється **обмежене та відповідальне використання генеративного ШІ**. Зокрема, такі інструменти можуть застосовуватися для структурування плану написання роботи, лексичного та стилістичного покращення тексту, а також для пошуку можливих джерел інформації за умови обов'язкової перевірки їх достовірності та наукової релевантності. Водночас забороняється використання ГШІ для повного генерування письмових робіт або їхніх окремих розділів, а також для автоматичного формування аналітичних висновків, інтерпретації результатів чи підготовки підсумкових відповідей.

У разі використання інструментів штучного інтелекту здобувачі вищої освіти зобов'язані **відкрито декларувати це у своїх письмових роботах** відповідно до міжнародного стандарту **GAIDeT** (<https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/index-uk.html>).

Під час виконання **контрольованих форм оцінювання** (іспити, тестування, захисти робіт, практичні заняття з оцінюванням) використання генеративного штучного інтелекту заборонено. Порухення цих вимог розглядається як порушення академічної доброчесності та може мати наслідки відповідно до чинних нормативних документів і Кодексу академічної доброчесності БДПУ.

Дотримання зазначених принципів є важливою складовою формування професійної культури майбутніх фахівців у сфері спеціальної освіти та наукової діяльності.

- **Активна взаємодія.** Основною платформою для нашої співпраці є **MOODLE** <https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=4975/>. Для більш комфортної взаємодії в межах курсу створено Telegram-групу. В якій Ви можете активно брати участь в обговореннях та діалогах, робити запити, коментувати інформацію задля збагачення навчального процесу. Ділитися своїми враженнями та емоціями!

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Наявність технічного обладнання (комп'ютер, ноутбук, інтернет-з'єднання та інші пристрої), опорні конспекти лекцій (презентації); ілюстративні (відео) матеріали, робота на платформах та вебсервісах (Zoom, Moodle, ChatGPT, Learningapps, Canva, Miro).

Система оцінювання та вимоги:

Поточний контроль може проводитися у формі фіксованих виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань (з науковими повідомленнями, рефератами), письмового експрес-контролю, перевірки конспектів занять, розв'язання та моделювання професійно зорієнтованих ситуацій, підготовки творчих проєктів, а також у формі тестування. Нарахування рейтингових балів за формами поточного контролю здійснюється за такими

критеріями оцінювання як: повнота та логічність знань, володіння понятійним апаратом, вміння аргументувати та робити власні висновки; враховується характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); глибина знань, їх зв'язок з практикою, інтегрування з суміжними дисциплінами; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, вміння планувати діяльність відповідно до програмових вимог, добирати ефективні методи та прийоми відповідно до поставлених завдань, творчо підходити до розв'язання професійно зорієнтованих ситуацій.

Форми і зміст поточного контролю з кожного змістового модуля визначаються в навчально-методичному забезпеченні.

Мінімальний прохідний бал допущення до екзамену 25.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену. Максимальна кількість балів, що нараховується за екзамен 50 балів. *Критеріями оцінювання є:*

Бали	Критерії оцінювання
40 – 50	Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.

При цьому можливі **два варіанта складання екзамену:**

1) в усній формі за білетами у кількості 30 варіантів. Кожний білет включає по три питання: перше та друге – передбачають перевірку засвоєних теоретичних положень зі спеціальної педагогіки з історією, висвітлення яких вимагає від здобувачів вищої освіти глибоких, міцних і усвідомлених знань; третє питання має практичну спрямованість і є перевіркою сформованості навичок здійснення корекційно-педагогічного впливу на осіб з особливими потребами; слугує показником професійних умінь доцільного використання

навчально-методичного матеріалу;

2) в письмовій формі: 40 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал, та одне питання, що має практичну спрямованість й оцінюється у 10 балів.

Система оцінювання та вимоги:

Поточний та семестровий контроль за умов змішаного навчання та (або) з використанням технологій дистанційного навчання може проводитися на базі освітніх дистанційних платформ та сервісів, для яких можна використовувати Moodle, Zoom, додатки від Google.

Загальна кількість балів за вивчений курс для денної форми навчання обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю (ЗК= 40 балів).

Потім до отриманого показника додаються бали за виконане ІНДЗ та бали (10), та бали набрані під час екзамену (50).

За підсумками навчання здобувач вищої освіти може отримати 100 балів, визначаємо за формулою.

$$m = \frac{ЗК1 + ЗК2 + ЗК3}{n} + 10 + 50 = 100$$

m – кількість набраних балів за поточним контролем;

n – кількість кредитів.

10 бал. – ІНДЗ; 50 бал. – екзамен;

Таблиця встановлення відповідності між накопичувальною бальною шкалою та шкалою оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Сума балів	Оцінка ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
0-34	F

Рекомендована література

Базова

1. Бондар В.І., Золотоверх В.В. Історія олігофренопедагогіки. Київ. Знання. 2007. 228 с. 15.
2. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник] / Т.М. Дегтяренко, Л.С. Вавіна. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 302 с.
3. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В. В. Бондаря, В. М. Синьова. К.:МП Леся, 2018. 528 с.
4. Дитина з труднощами в навчанні в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / за ред. І. В. Мартиненко, М. К. Шеремет. К.: ДІА, 2019. 148 с.
5. Кисла О.Ф. Корекційна педагогіка: навчальний посібник для студентів спец. «Дошкільна освіта» К.: Кондор, 2016. 320 с.
6. Колишкін О.В. Корекційна освіта. Вступ до спеціальності: навчальний посібник для студентів ВНЗ Суми : Університетська книга, 2016. 168 с.
7. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.
8. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки : навчальний посібник / за ред. Ю. Д. Бойчука Х.: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 338 с.
9. Пахомова Н.Г. Актуальні проблеми спеціальної освіти : навч. посіб. Полтава : АСМІ, 2018. 329 с.
10. Пахомова Н.Г. Спеціальна педагогіка з історією: навч. посібник для студ.; Полт. нац. ун-т ім. В.Г.Короленка. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2010. 280 с.
11. Ревуцька О.В., Литвиченко Д.С., Лазаренко В.О., Черних Л.В. Активне навчання як педагогічна підтримка дітей із порушенням зору. С. 18-25. Proceedings of the International Conference «Recent advances in science» (february 15-16, 2023, boston, usa). ІІІ. 2023. 58.
12. Синьова Є.П., Федоренко С. В. Тифлопедагогіка: підручник. К. : НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. 423 с.
13. Спеціальна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /О.В. Мартинчук, І.М. Маруненко, К.В. Луцько та ін. К. : Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. 364 с.
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23200/1/O_Martynchuk_I_Marunenko_K_Lutsko_O_Taran_T_Melnichenko_T_Yezhova_SP_KSPKIO_IL.pdf
14. Спеціальна педагогіка з історією логопедії: навчально-методичний посібник / укл. О. В. Чепка. Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. 103 с.
https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/4165/1/spec_pedag.pdf
15. Спеціальна педагогіка з основами спеціальної дидактики: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу. Частина І. / І. В. Серета, В. А. Кисличенко. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2020. 164 с.
16. Тарасун В.В. Аутологія: теорія і практика. Підручник. К.: «Вадекс», 2018. 590 с.

17. Тарасун В.В. Основи теорії і практики логодидактики: підручник для вищих навчальних закладів. К.: «Каравела», 2017. 316 с.
18. Федоренко С.В. Тифлодидактика: навч. посібник. Київ, 2009. 126 с.
19. Шеремет М.К., Базима Н.В. Розвиток мовленнєвої активності дітей з аутистичними порушеннями старшого дошкільного віку: навч.-метод. посібник. Київ : ДІА, 2017. 192 с.

Допоміжна

- 1.Бондар В.І., Синьов В.М., Тищенко В.В. Освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку в Європі, Росії та Україні: порівняльний аналіз. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І.Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2012. С. 15-22.
- 2.Вавіна Л.С. Розвиваємо у дитини вміння бачити: Від народження до 6 років: [поради батькам] / Л.С. Вавіна, В.М. Ремаржевська. К.: Літера ЛТД, 2008. 128 с., іл.
- 3.Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: [навчально-методичний посібник] / Л.Б. Лյондквіст, В.В. Бурлака, А.Г. Шевцов [та ін.]. К.: Герб, 2007.288 с.
- 4.Дитина зі світу тиші: на допомогу батькам нечууючої дитини / за ред. С. В. Кульбіді К.: Пед. думка, 2008. 183 с.
- 5.Закон України «Про спеціальну освіту» (проект). Міністерство освіти і науки. www.mon.gov.ua.
- 6.Козинець О. В., Линдіна Є. Ю. Ретроспективний аналіз логопедичної допомоги дітям із порушеннями інтелектуального розвитку. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 3. Бердянськ : БДПУ, 2020. С. 108-117.
- 7.Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. К.: «АТОПОЛ», 2010. 96 с.
- 8.Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. 273 с.
- 9.Особливості розвитку, виховання та навчання дітей з порушеннями слуху дошкільного віку: [наук.-метод. посіб.] / За ред. С.В. Литовченко. К.: Педагогічна думка, 2011. 128 с.
10. Питання догляду за особами з розумовою відсталістю в сучасній дефектології / Уклад. Л.М. Руденко К.: ДІА, 2007. 128 с.
11. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору та слуху / За заг. ред. Л.С. Вавіної. К.: Наук. Світ, 2009. 168 с.
12. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та розумового розвитку / За ред. Л.С. Вавіної. К.: «АТОПОЛ», 2010. 242 с.
13. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху та інтелекту / За заг. Ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. К.: ТОВ «Поліпром», 2007. 171 с.
14. Ревуцька О.В., Пархоменко М.В. Інноваційний потенціал здоров'язбережувальних педагогічних технологій в спеціальній освіті. Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науковопрактичної конференції «Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти» / За загальною редакцією Ю.Д. Бойчука. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. 629 с. стор. 186-191.

15. Сак Т.В. Особлива дитина: Від народження до 6 років: [поради батькам] / Тамара Василівна Сак. К.: Літера ЛТД, 2008. 144 с., іл.
16. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник] / Віктор Миколайович Синьов. Частина I. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 238 с.
17. Федоренко О. Розвиток слухового сприймання у дітей зі зниженим слухом від народження. Дефектологія. 2011. № 3. С. 10–13.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.pdkintl.org/kappan/k0206sti.htm>
2. <http://www.ussf.kiev.ua>
3. http://www.learning.gov.ab.ca/k_12/specialneeds
4. www.isp-2006.narod.ru <http://www.ikpp.npu.edu.ua/>